

BARN SOM BEKYMRE

HANDLINGSVEILEDER FOR ANSATTE I TINN KOMMUNE

UTARBEIDET AV RESSURSGRUPPA
«BARN I RUSFAMILIER»

FORORD

”Tidlig intervensjon for barn, som lever med psykisk syke og/eller rus misbrukende foreldre, er et nasjonalt satsingsområde i regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet (St. prp.nr 1 (2007-2008)). I rundskriv Q-16/2007 ”Forebyggende innsats for barn og unge” framheves viktigheten av gode oppvekstmiljøer, der alle blir sett og hørt, og at en griper tidlig inn i en problemutvikling. Samtidig er det dokumentert at ansatte som kommer i kontakt med barn, unge og voksne i risiko, ofte unnlater å handle på grunnlag av bekymringen”. (IS 1742, ” Fra bekymring til handling”)

I 2015 ble Tinn kommune med i prosjektet «Barn i rusfamilier – tidlig intervensjon» (BIR), i regi av Kompetansesenteret rus (KoRus) – region sør og Borgestadklinikken. Målsettingen med opplæringsprosjektet er å heve kompetansen om tidlig identifikasjon og tidlig intervensjon til ansatte som kommer i kontakt med risikoutsatte barn og unge i Tinn kommune. Samtidig ønskes det å styrke det tverrfaglige samarbeidet i kommunen. Gjennom prosjektet valgte vi å fokusere på alle barn som bekymrer, uavhengig av bakenforliggende årsak. Mandatet vårt ble derfor «Barn som bekymrer». I løpet av prosjektperioden har ansatte i barnehage, SFO, helsestasjon, PPT og barnevern, sammen med ressursgruppa, deltatt på opplæring i regi av Borgestadklinikken.

Denne handlingsveilederen er et resultat av Tinn kommune sitt fokus på forebyggende arbeid. Utfordringen for alle som ser barn som bekymrer og deres familier er å våge å handle på bakgrunn av kunnskap og egne observasjoner. Skaden som påføres barn som lever i rusbelastede familier, er et undervurdert samfunns-onde. Denne handlingsveilederen tar utgangspunkt i Helsedirektoratets veileder «Fra bekymring til handling». Veilederen er utarbeidet av ressursgruppa BIR og er ment som et hjelpemiddel for den enkelte ansatte som møter bekymring rundt barn og unge, slik at man kan gå fra bekymring til handling. Veilederen kan brukes både som oppdatering av kunnskap og hva slags hjelp de kan få, og som et oppslagsverk når du begynner å bli bekymret for et barn og lurer på hva du skal gjøre.

Ressursgruppa «Barn i rusfamilier», Tinn kommune 2017.

INNHOOLD

FORORD	1
Innholdsoversikt	2
Ressursgruppa	3
Samarbeidspartnere	3
JEG ER BEKYMRET	4
Signaler hos barnet\ungdommen. Hva ser vi etter?	4-5
FRA BEKYMNING TIL HANDLING	6
Bruk loggbok	6
Snakk med barnet og foreldrene	6
Gjør en vurdering	6
Analyser bekymringen	6
Drøft bekymringen og konkluder	7
Handlingsalternativ	7
Alternativ A – Vi klarer dette selv.	7
Alternativ B – Vi trenger hjelp til vurdering av bekymringen fra noen med mer kompetanse.	7
Alternativ C - Det er behov for tverrfaglig vurdering.	7
Alternativ D - Bekymringen vurderes å være så alvorlig at barnevernet eller politi må kontaktes.	8
HVORDAN SNAKKER JEG MED BARN?	9
Generelt	9
Tips til samtalen	9-10
DEN NØDVENDIGE SAMTALEN MED FORESATTE	10
Målet med den nødvendige samtalen	11
Ideer til samtalens innhold og fokuspunkter	11-13
KILDER	14
VEDLEGG	15
Vedlegg 1: Internt bekymringsnotat.	15
Vedlegg 2:Tiltaksplan.	16
Vedlegg 3: Samtykkeskjema.	17
Vedlegg 4: Bekymringsmelding til barneverntjenesten.	18-19

Ressursgruppa

Ane Wendt Jonassen – PPT/prosjektleder
Ajdin Pasovic – SFO-leder
Ann Helen Brekka Eide – Barnehagestyrer
Anne Lise Eggerud Gjøystdal – SFO-leder
Inger Grethe Hvammen – Helsesøster
Mai Bente Miland Sletta - Barnevern
Vivian Mathisen – Ungdomsleder/SLT koordinator
Åshild Langeland - Frivilligsentralen

Våre samarbeidspartnere

Styringsgruppa

Siri Sagvolden Gunleiksrud - Enhetsleder barnehage
Marit Kvitne - Enhetsleder kultur
Arne Persson - Rektor Rjukan barneskole
Anita Staver Riggengholt – Enhetsleder barne- og familietjenester

Nøkkelpersoner

Gry Sauro – Pedagogisk leder barnehage
Siv Anita Olsen – Barnehagestyrer
Åsne Fransen - Pedagogisk leder barnehage
Paulina Nicander - Pedagogisk leder barnehage
Aina Sletta - Pedagogisk leder barnehage
Kine Eide - Pedagogisk leder barnehage
Anne Kristine Øyaland Nyiri – Barnehagestyrer
Elisabeth Scott Delos Santos - Helsesøster

Helsestasjonen: 35 08 29 50

Barnevernstjenesten: Dagtid: 35 08 26 40, kveld og helg: 90 05 33 01
Barnevernvakta i Grenland kan også nås ved å ringe 116 111

PPT: 35 08 26 40

JEG ER BEKYMRET

Hver dag et barn vi er bekymret for blir gående uten at vi gjør noe, er en dag for mye. Du kan være den ene som kan utgjøre en forskjell i et barns liv. Din oppgave er å vurdere om du er bekymret og handle ut fra denne bekymringen.

Ved alvorlig bekymring har du som ansatt opplysnings\meldeplikt. Det vil si at uansett samtykke eller ikke fra foresatte, skal melding sendes barnevernet. Hensynet til foreldrene må ikke styre hva vi som har kontakt med barnet gjør – eller ikke gjør. Har barnet søsken? Tverrfaglig samarbeid er da nødvendig og må iverksettes for å hjelpe barnet og familien.

HVA SER VI ETTER? Signaler hos barnet/ungdommen.

Signalene barna gir kan noen ganger være veldig vage og vi ansatte må derfor være tett på og ha gode dialoger med barna. De fleste barn som lever i familier med rus og\eller under omsorgssvikt kan være vanskelig å oppdage, og lider i stillhet altfor lenge før de får hjelp.

Disse signalene *kan være* tegn på at barn lever i en situasjon preget av utilstrekkelig omsorg. Barns signaler er avhengig av alder, og eksempler på dette kan være:

Emosjonelt/følelsesmessig:

Frykt, angst, mangel på mimikk, tristhet, depresjon, virker engstelig, følelsesmessig ustabil, dårlig impuls kontroll, endring i humør og temperament, utagerende atferd, aggressiv atferd, blir innesluttet og stille, endring i barnets selvtilit og oppfatning av egenverdi. Ta barnets egne uttalelser på alvor. Søker ikke trøst, eventuelt søker konstant voksenkontakt. Oppfatning av omverden. Tillit eller mistillit til andre mennesker. Noen av barna blir ukritiske\mangler skepsis til ukjente. Feiltolkning av andres intensjoner.

Sosialt:

Problemer med venner og sosial tilhørighet, beskyttende overfor yngre søsken. Foreldre – barn samspill preget av konflikt, lite empati og lite eller overdreven oppmerksomhet.

Kroppslig:

Søvnforstyrrelser, trøtthet, fordøyelsesproblemer, vondt i magen, hodet eller andre steder. Anspenthet i muskler. Blåmerker, spesielt på nedre del av ryggen, rumpen og rundt kjønnsorganer. Formen på blåmerkene er fingerlignende, håndlignende eller kjepp- og reimlignende. Bittmerker, brennmerker, vektendringer, motorisk uro, ufrivillig vannlating og avføring eller endret atferd i forhold til dette. Mye syk. Selvskading. Forsinket utvikling, misforhold mellom evner og ytelser. Barnet kan ha FASD-skader (Skader påført barnet i svangerskapet på grunn av mors bruk av alkohol). Stivner, trekker seg unna når voksne har brå bevegelser.

Atferdsmessig:

Konsentrasjonsproblemer, motorisk uro, knuser og ødelegger ting, overdrevent ansvarlig og tilpasningsdyktig (over-ytere), gråter lett, ikke gjort hjemmearbeid, glemmer mye og har høyt fravær. Regresjon, gå tilbake i utviklingen. Store vansker med regulering. Slår andre, lyver mye.

Kognitivt:

Forsinket utvikling, manglende respons, spesifikke lærevansker, manglende struktur og fokus.

Samarbeid med hjemmet:

Manglende matpakke, gym-tøy og lignende, dårlig og skittent tøy, manglende tilbakemeldinger fra foreldrene til skolen, barnehagen, SFO og fritidsaktiviteter. Bagatellisering, ekstremt mange forklaringer. Fornektelse av problemer. Ingen eller dårlig oppfølging med lekser.

Foreldrenes signaler kan være:

Lukter alkohol, virker ruset ved for eksempel å snøvle eller være "fjerne" når de skal hente barn i barnehagen, sene/raske bevegelse. Lar ofte andre hente barnet, unnviker kontakt med personalet (lite øyekontakt), deltar ikke i møter eller arrangementer, er vanskelige å få tak i eller lignende. Mangler empati for barnet. Pågående, og innretter seg lite etter barnets behov.

Signaler i samspillet mellom barn og foreldre kan være:

Observasjoner av samspill mellom barn og foreldre kan indikere om barn lever i omsorgssvikt. Er samspillet preget av konflikt? Viser foreldrene liten medfølelse og er uoppmerksom mot barnet? Er barnet ekstremt opptatt av foreldrene? Har barnet mye uforutsigbarhet og dårlig rytme i hverdagen? Klarer foreldrene å dekke barnets grunnleggende behov framfor egne? Er det en sosialt isolert familie? Foreldrene har vanskelig for å forklare skader hos barnet og kommer med vage beskrivelser av hva som har skjedd. Forklaringer gitt av andre familiemedlemmer stemmer ikke med den forklaringen foreldrene har gitt. Foreldrene kan også påstå at barnet lyver. Signalene kan variere og kan ofte kun oppfattes i kombinasjon med hverandre. Ved omsorgssvikt trenger ikke barnet vise tydelige symptomer. Hvis du fra før har en mistanke om at ikke alt er som det skal være må du ikke la deg berolige av et overdrevent ansvarlig og tilpasningsdyktig barn. Det kan her være snakk om den lille voksne, et barn som ikke får lov til å være barn, noe som er et vanlig fenomen i familier med problemer knyttet til rusmiddelmissbruk eller psykisk sykdom.

HUSK AT BARN IVRIG FORTELLER OG VISER SKADER DE HAR FÅTT UNDER AKTIVITETER, MENS BARN SOM ER MISHANDLET SJELDENT ER IVRIGE ELLER STOLTE OVER SKADENE OG MERKENE.

FRA BEKYMRING TIL HANDLING

Ved bekymring som gjelder alvorlig omsorgssvikt som vold, seksuelle overgrep, omskjæring eller bortføring skal man straks ta kontakt med barnevern eller politi.

Ved bekymring for et barns trivsel skal det tas noen avgjørelser om hvordan og hvem som kan gi barnet best støtte. Bekymringer skal tas alvorlig og det må foretas en vurdering av hvor bekymret man er. Det å gå fra bekymring til konkrete observasjoner handler ofte om å gjøre opp status i forhold til hva du har registrert. Det er hos barnet ditt fokus skal være.

Bruk loggbok

Loggfør dine observasjoner så objektivt og konkret som mulig, gjerne over litt tid. Husk dato. **Gi observasjoner – ikke konklusjoner.**

Hva er det du stusser over?

Hva er det som gjør deg bekymret?

Hva har du sett eller hørt?

Hva har vedkommende sagt eller gjort?

Hva er det i samspillet mellom barnet og foreldrene som bekymrer deg?

Hvordan er barnets evne til å inngå sosiale relasjoner?

Hvordan er barnets fysiske tilstand?

Hvordan er barnets selvtillit og oppfatning av egenverd?

Hvordan er utviklingen i forhold til alder?

Hvor lenge har du vært bekymret?

Snakk med barnet og foreldrene

Gjennom hele forløpet er det viktig å ha en kommunikasjon med barnet og foreldrene, slik at det ikke oppstår bekymring der det kun er snakk om misforståelser.

Gjør en vurdering

Hvor bekymret er du ut fra signaler som er registrert hos barnet, og i samspillet mellom foreldre og barnet. Vurder barnets tilstand og øvrige situasjon. Hvilket kjennskap har en til familie og nettverk. Se hele familien, ikke bare enkeltbarnet. Har barnet søsken? Ta dette med i det videre arbeidet.

Analyser bekymringen

Bruk de loggførte observasjonene i din analyse av bekymringen.

- Hva har du sett og hørt? Hva har barnet sagt og gjort?
- Har du snakket med barnet?
- Hva er det i samspillet mellom barnet og foreldrene som har gjort deg bekymret?

- Har andre kolleger uttrykket bekymring?
- Hvor lenge har du vært bekymret?

Drøft bekymringen og konkluder

Bekymringen drøftes med nærmeste leder. Oppsummer og konkluder om det er grunn til videre bekymring. På bakgrunn av vurderingen bestemmes alvorlighetsgraden av bekymringen, og behov for videre handling.

Handlingsalternativ

På bakgrunn av vurderingene bestemmes det hvordan saken skal følges videre på arbeidsplassen, se alternativer A – D, skissert nedenfor. Av og til kan det være en viss grad av overlapping mellom de ulike handlingsalternativene.

Alternativ A: Vi klarer dette selv

1. Tiltak og oppfølging i samarbeid med barn og foreldre.
2. Eventuelt anonym drøfting med aktuell instans.(Ressursteam)
3. Det benyttes internt notat (vedlegg 1) eller loggbok for å dokumentere bekymringen.

Alternativ B: Vi trenger hjelp til vurdering av bekymringen fra noen som har annen kompetanse

Aktuelle instanser er helsestasjons-/skolehelsetjenesten, PPT, barnevern.

1. Bekymringen formidles til foresatte.
2. Det innhentes samtykke til å ta kontakt med aktuell tjeneste. Hvis man ikke får samtykke kan saken drøftes anonymt jf. alternativ A
3. Tiltak og oppfølging videre planlegges i samarbeid med foresatte.

Hvis foreldrene ikke samtykker til samarbeid, vurder Forvaltningslovens § 13 b første ledd nr. 5 eller alternativ D

Alternativ C: Det er behov for en tverrfaglig vurdering av barnet

1. Bekymringen formidles til foresatte og samtykke innhentes slik at saken kan vurderes på neste ressursteam. Det tverrfaglige teamet består av representanter fra skole/SFO/barnehage, PPT, helsestasjons-/skolehelsetjenesten og barnevern.
2. Styrer\rektor innkaller til ressursteam. Tiltak og oppfølging planlegges på bakgrunn av de anbefalingene som kommer frem på dette møtet.

Hvis foreldrene ikke samtykker til samarbeid, vurder Forvaltningslovens § 13 b første ledd nr. 5 eller alternativ D

Alternativ D: Bekymringen vurderes å være så alvorlig at barnevernet eller politi må kontaktes.

”Offentlige myndigheter skal av eget tiltak, uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger til kommunens barneverntjeneste når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. § 4-10, 4-11 og 4-12, når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker, jf. § 4-24, eller når det er grunn til å tro at det er fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel, jf. § 4-29.” (Lov om barneverntjenester § 6-4 annet ledd)

1. Bekymringen formidles til foresatte. Det informeres om at det vil bli sendt en bekymringsmelding til barnevernet. UNNTAK: Når du har grunn til å tro at det kan være fare for vold, seksuelt misbruk eller annen alvorlig omsorgssvikt (se pkt. 3).
2. Bekymringsmeldingen skrives. Det kan være hensiktsmessig at foresatte også skriver under, men uansett skal de ha en kopi av meldingen. Meldingen sendes barneverntjenesten.
3. **Ved høy bekymring/fare for vold, overgrep, omskjæring, bortføring. Ta direkte kontakt med Barneverntjenesten: 35 08 26 40, Barnevernsvakta: 90 05 33 01, eller Politi 02800/112.**

Viktig!

Dersom det er uenighet med nærmeste leder vedrørende alvorlighetsgrad av bekymringen jf. Lov om barnevernstjenester, skal enhver **på eget initiativ** sende bekymringsmelding til barnevernet (jf. Lov om barnehager § 22 og Opplæringsloven § 15-3). Det kan være nyttig å benytte internt notat (vedlegg 1) ved melding av bekymring til nærmeste leder, og be om en tilbakemelding før det sendes bekymringsmelding til barnevernet.

HVORDAN SNAKKER JEG MED BARN?

Samtale med barn

Generelt:

Barn som opplever omsorgssvikt, vold eller andre negative hendelser kan gi uttrykk for dette på ulike måter. Noen ganger forteller barnet spontant. Ord kan komme enkeltvis, andre ganger sier barnet ingenting. Kroppsspråk eller atferd som endres, er også kommunikasjon. Det er viktig å se utsagn eller atferd i lys av risikofaktorer og beskyttende faktorer i barnets liv, og vurdere ulike måter å forstå det barnet uttrykker. Våre egne holdninger, forforståelse, tidligere erfaringer og kunnskap om barnet preger vår måte å analysere situasjonen.

Det er nyttig å prøve å sette seg inn i barnets situasjon og ta dets perspektiv: «Hva skjer når jeg har fortalt dette?» «Har jeg sviktet mamma og pappa?» «Tenk hvis de blir sinte på meg?» Det er viktig å ha god allianse med barnet, men også med foreldrene. På den måten kan vi unngå at barnet opplever lojalitetskonflikt. Det kan være vanskelig å vite hvordan man som ansatt skal tilrettelegge for en samtale med barnet på en måte som gjør det mulig å ta opp et tema på en forsvarlig måte, for eksempel i barnehagen. Dersom man er i tvil om dette, kan man eventuelt rådføre seg med barneverntjenesten eller andre aktuelle drøftingspartnere.

Noen tips til samtalen

- Vær rolig og ta imot det barnet sier
- Ikke still ledende spørsmål.
- Vær lydhør i alle situasjoner. Ofte kommer opplysninger når en egentlig holder på med noe annet.
- Ikke lov barnet at dette blir en hemmelighet mellom deg og barnet. Forklar at du må si fra til andre voksne dersom det er nødvendig for å ivareta barnet.
- Bekreft følelser: «Jeg hører at du ble lei deg da ...»
- Ikke spør direkte hva barnet følte midt i en historie, det kan være en avsporing.
- Bekreft det barnet har sagt. Sikre at barnet blir tatt på alvor, vis interesse for det som blir sagt.
- Gi barnet gode pauser – ikke avbryt.
- Si: «Kan du fortelle mer om det du sa?» og: «Hva skjedde da du ...?» Unngå spørsmål som barnet kan svare «ja» og «nei» på.
- Dersom barnet formidler skyld, er det viktig å holde fokus på at barnet gjorde det beste det kunne i situasjonen.
- Vær oppmerksom på at barnet faktisk kan oppleve å få det verre etter samtalen, fordi konsekvensene av samtalen kan bli annerledes enn hva barnet hadde sett for seg på forhånd.
- Vær klar til å avslutte samtalen når du eventuelt har fått nok informasjon til å overlate oppfølgingen til barneverntjenesten. Marker en avslutning og oppsummer. Gi barnet alternativer til å kunne snakke mer. Forklar barnet hva som vil skje videre dersom det er mulig.

- Snakk med nærmeste leder for å avklare hva dere gjør videre med informasjonen.
- Følg rutiner for eventuell kontakt/melding til barneverntjenesten.
- Pass på at samtalen ikke drar ut i tid.

DEN NØDVENDIGE SAMTALEN MED FORELDRE/FORESATTE

Den nødvendige samtalen er en planlagt og godt forberedt samtale mellom avdelingsleder/styrer og foreldrene. Den tar utgangspunkt i en bekymring for et barn, basert på konkrete og systematiske observasjoner av barnet. Målet med samtalen er å etablere et samarbeid med foreldre rundt tiltak som kan bedre barnets situasjon og fungering.

Det oppleves ofte vanskelig å skulle ta opp med foreldre om hvordan voksnes atferd, ved eksempelvis rusbruk eller psykisk sykdom, kan påvirke og gi konsekvenser for barns utvikling og trivsel. Ved å holde fast på at samtalen er nødvendig for barnets del, rettes fokuset mot det ansvaret profesjonelle har til å sette barnet i sentrum. Her følger noen tips til planleggingen, for å få til et konstruktivt samarbeid med foreldrene.

Målet med den nødvendige samtalen er:

- Dele bekymringer dere har for barnet med foreldrene. Pass på at det ikke handler om en konfrontasjon. Bevar troen på at ingen foreldre ønsker å skade sine barn. Alle er bare ikke i stand til det! Formidle på en respektfull måte.
- Skape et samarbeid med foreldrene, for å sikre barnets utvikling og trivsel.
- Sette i gang prosesser som kan hjelpe barnet og familien.
- Avklare om det er behov for ytterligere støtte fra andre instanser.

Ideer til samtaleinnhold og fokuspunkter

Dette avsnittet omhandler innholdet og fokuspunkter i samtalen. Det tar for seg hvilke forberedelser dere må gjøre, selve samtalen og refleksjoner etter samtalen og videre oppfølging.

Forbered samtalen godt (Innledningsfasen)

- Lage rammer for samtalen; dagsorden, tidsbruk, møtested, møteledelse og referat. Ta høyde for at samtalen også kan være vanskelig for foreldrene.
- Avtal hvem som skal delta i samtalen og den innbyrdes rollefordelingen
- Avklar formålet med samtalen.
- Beskriv med stikkord hva bekymringen for barnet går ut på og konkretiser i hvilke situasjoner og hvordan dere ser at barnet har problemer.
- Lag på forhånd en liste over punkter det er viktig å formidle.

- Utgangspunktet for samtalen bør være loggførte observasjoner. Tilrettelegg samtalen slik at det vanskelige blir saklig og faktabasert. Hjelp foreldrene med å avdramatisere samtalen, samtidig som alvoret understrekes.
- Vurder hvordan foreldrene best kan få forståelse for, og se at barnet har behov for støtte. Øv gjerne i forkant. Rollespill med kolleger.
- Gjennomgå hvordan dere tror samtalen kan forløpe og forbered alternative muligheter.
- Det kan være hensiktsmessig å tenke igjennom: Hva er det verste som kan skje under samtalen og hva er det beste resultatet?
- Fastsett hvor lenge samtalen skal vare.
- Vurder om dere har behov for hjelp fra noen som har mer kompetanse i forkant av samtalen.
- Les gjennom hvilke rutiner dere har for slike samtaler på arbeidsplassen. Få kjennskap til prosedyrer i det øvrige tjenesteapparatet i kommunen og hvem dere kan kontakte for eventuell videre oppfølging og hjelp til familien. (Se kommunens tilbudsoversikt)
- Inviter foreldrene til samtalen med informasjon om samtalsens primære formål, tidspunkt, varighet og hvem som vil delta.
- Det er en fordel å være to ved den nødvendige samtalen, hvorav den ene bør være fra ledelsen, mens den andre bør være den som kjenner barnet best.
- Lag på forhånd en liste over punkter det er viktig å få formidlet til foreldrene under samtalen. Kryss av underveis eller etterpå, slik at dere er sikre på å komme igjennom alt.

Selve samtalen (Hoveddel)

- **Husk at det er en bekymring dere skal formidle, ikke en anklage.** Dere skal informere om hva dere har sett (jf. loggførte observasjoner) som vekker bekymring. Vis respekt for foreldrene ved ikke å være fordømmende.
- Pass på at de også får komme fram med sitt og lytt til hva de har å si. Spør om de kjenner igjen de observasjoner dere har gjort. Gi rom for tenkepauser. Spør foreldrene om de deler vår uro/bekymring.
- **Hodet kaldt – og hjertet varmt.** Dersom foreldrene blir sinte og kommer i forsvar, ikke svar med samme mynt, men gi dem tid til å rase ut. Utrykk forståelse for at samtalen kan oppleves ubehagelig for foreldrene, men hold fast på at den er nødvendig. Husk også *at de fleste* foreldre vil det beste for barna sine. Når det passer sånn, vend tilbake til temaet og de forberedte punktene.
- Hvis relasjonen mellom dere og foreldrene er vanskelig, bør dette tas opp i begynnelsen av samtalen. ”jeg er fullt klar over at vi har forskjellig syn på ting...”
- Ha som utgangspunkt for samtalen en holdning om at foreldrene ønsker det beste for sitt barn.
- Balanser beskrivelsen av barnet mellom det som fungerer godt og er barnets styrke og det som er vanskelig.
- Bekreft foreldrenes kompetanse og gode intensjoner der disse er til stede.
- Vær barnets stemme.
- Vær interessert og lyttende i forhold til foreldrenes opplevelse av virkeligheten.

- Spør hva de tenker om det som er sagt, og om de deler den bekymringen som dere har presentert.
- Gi plass til foreldrenes tanker, frustrasjoner og eventuell motstand når det er snakk om barnets problemer.
- Tål uenigheter som kan komme. Fokus skal være på det som kan bedre barnets situasjon og ikke på foreldrenes uenighet.
- Hjelp foreldre til å forstå forskjell på det som er vanlig for barn og det som vekker bekymring.
- Vær oppmerksom på språkbruk. Hold fokus på bruk av rus og ikke misbruk.
- Gi saklig informasjon om hvordan barn generelt kan reagere når voksne ruser seg. Mange foreldre ser ikke selv sammenhengen mellom barnets problemer og eget forhold til rusmidler og omsorgssvikt.
- Gi plass til foreldrenes reaksjoner samtidig som dere har fokus på nødvendige tiltak for å hjelpe barnet.
- Konkretiser tiltakene dere blir enige om.
- Gi foreldrene rom for å ta inn over seg det som blir formidlet. Endringsarbeid er prosesser over tid. Den nødvendige samtalen forløper seg ofte over flere møter. Avtal derfor ny samtale med foreldrene slik at dere kan følge opp tiltakene dere har blitt enige om.
- Leder oppsummerer samtalen, og spør om det er behov for oppklaringer eller noe annet foreldre ønsker å samtale om.
- Før dere går fra hverandre, bli enige om hva dere har avtalt. Gjør helst ferdig et kortfattet referat før dere går fra hverandre, der det dere har blitt enige om kommer fram. Begge parter skriver under.
- **Ved trusler eller vold:** Ved samtale med foreldre om problemer med/omsorgssvikt av barn, forekommer det sjeldent trusler. Men for å være forberedt hvis det skulle skje, er det viktig at man alltid er to tilstede ved samtalen. Blir personalet truet, skal det straks meldes fra til virksomhetens leder, og denne skal vurdere om episoden skal meldes til politiet. Sørg alltid for umiddelbart etter episoden å notere ned hva som har skjedd og hva som er sagt, så nøyaktig som mulig.

Refleksjoner etter samtalen (Avslutningsfasen)

- Fikk dere formidlet bekymringen tydelig nok for foreldrene, og forstod de bekymringen dere har for barnet?
- Er referatet fra møtet skrevet på en slik måte at foreldrene kjenner igjen utsagnene?
- Ble det etablert et godt samarbeid med foreldrene og ble det satt realistiske mål for å hjelpe barnet?
- Vil oppfølgingsplanen sikre god nok progresjon og endring?
- Hvordan ser bekymringen ut nå? Er den mindre eller større? Hvorfor?
- Hvordan skal det øvrige personalet informeres, og om hva?
- Hvordan har hver og en av dere det etter samtalen? Gi hverandre tilbakemelding på hva som gikk bra og hva som opplevdes vanskelig.

Oppfølging av samtalen

- Vil dere trenge bistand fra andre instanser/profesjonelle for å hjelpe barnet og familien?
- Hvem har ansvaret for videre oppfølging (hvem, hva, hvordan, når)?
- Hvordan forberede oppfølgings samtalen med foreldrene?

KILDER

Helsedirektoratet (2010). *IS-1742: Fra bekymring til handling*,
<http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/fra-bekymring-til-handling-en-veileder-om-tidlig-intervensjon-pa-rusområdet/Sider/default.aspx>

Bø kommunes handlingsveileder (2014)

<http://www.lovdatab.no/all/hl-19670210-000.html#13b>

Kompetansesenter rus – region sør, Borgestadklinikken (2011) *Den nødvendige samtalen*.

Forsidebilde: «*Ærlighet varer lengst*» av Bjørg Thorallsdottir. Lisens fra BONO - den norske opphavsrettsorganisasjonen for billedkunst.

VEDLEGG

Vedlegg 1: Internt notat: Bekymring

Dette skjemaet er til internt bruk for melding om en elev/et barn som en er bekymret for. Det meldes en bekymring på skjemaet og rektor/styrer gir på samme skjema en tilbakemelding på hva som vil bli foretatt i saken.

Elev/barn:

Klasse/gruppe:

Hva har du registrert/observert som gir deg grunn til bekymring:

Hvem har du tatt bekymringen opp med (barnet, foresatte, kollegaer):

Ut fra dine observasjoner, hva mener du bør settes inn av tiltak?

Dato:

Ansatt:

Til ansatt som har meldt bekymring:

Tilbakemelding fra rektor/styrer på tiltak som er satt i gang:

Ansvarlig for videre arbeid:

Dato:

Leder:

Vedlegg 2: TILTAKSPLAN

Dette skjemaet er til bruk for planlegging av innsatsen for et barn i samarbeid med foreldrene. Skjemaet fungerer også som en mal for referat, etter avholdt samarbeidsmøte. Kopi sendes foresatte og involverte instanser.

BEKYMNING FOR BARNET SKYLDES:

HVILKEN ENDRING ØNSKES FOR BARNET ELLER BARNETS SITUASJON:

HVA SKAL BARNEHAGE/SKOLE, HELSESTASJON/SKOLEHELSETJENESTE, PPT, BARNEVERNET GJØRE:

HVA SKAL FORESATTE GJØRE:

DATO FOR NESTE SAMARBEIDSMØTE:

HVA SKAL VÆRE OPPNÅDD INNEN NESTE MØTE:

Dato.....

.....

TINN KOMMUNE

Samtykke til tverrfaglig samarbeid - uhindret av lovbestemt taushetsplikt

Foresatte til _____ har samtykket til samarbeid
(NAVN OG FØDSELSDATO)

mellom følgende instanser:

Aktuelle instanser pr d.d.:

Helsestasjon/skolehelsetjenesten: v/

Fastlege _____: v/

Barnehage / Skole: _____: v/

Pedagogisk-psykologisk tjeneste__ : v/

Barneverntjenesten: _____: v/

2.linjetjenesten _____: v/

Andre _____: v/

Vedlegg 4:

BEKYMRINGSMELDING TIL BARNEVERTJENESTEN

Tinn kommune
Barneverntjenesten

Unntatt offentlighet

Jf. Offentlighetslovens § 5a/
forvaltningslovens § 13 pkt. 1

BEKYMRINGSMELDING TIL BARNEVERTJENESTEN (Skriv tydelig)

Melding fra person/instans:	Melders tlf.nr:	
	Melders adresse:	
Barnets navn:	Barnets f.nr. (11 siffer)	
	Barnets nasjonalitet:	
	Barnets adresse:	
Mors navn:	Mors nasjonalitet:	
	Mors adresse:	
Fars navn:	Fars nasjonalitet:	
	Fars adresse:	
Søskens navn	Søskens alder	Søskens adresse
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Hvilken relasjon har melder til barnet/barna?

Hvor lenge har melder kjent barnet/barna og eventuelt familien for øvrig?

Beskrivelse av bekymringen: (Skriv tydelig og bruk om nødvendig eget ark ved siden av)

Er barnet/familien informert om meldingen til barneverntjenesten?

Er barnets foresatte informert om melder bekymring?

Har melder kjennskap til om barnet og/eller familien allerede har kontakt med hjelpeapparatet?

Hva mener melder bør gjøres?

Sted og dato: _____ Melders sign: _____

For bamevem

Konklusjon	Henlegges	Undersøkelse	Straks tiltak
Dato:			

Sted og dato: _____ Signatur: _____